

КЛІПОВЕ МИСЛЕННЯ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА КОГНІТИВНІ НАВИЧКИ ОСІБ ЮНАЦЬКОГО ВІКУ: АНАЛІЗУВАННЯ РИЗИКІВ І СТРАТЕГІЙ РОЗВИТКУ

У сучасному суспільстві молодь постійно стикається з інформаційним перевантаженням, спричиненим швидким розвитком цифрових технологій та медіа. Це впливає на когнітивні процеси, зокрема на формування так званого кліпового мислення. Феномен кліпового мислення, що характеризується сприйняттям інформації через короткі, фрагментарні форми, стає викликом для ефективної інтеграції молоді у світ знань та критичного аналізу. Тема дослідження є надзвичайно актуальною в умовах швидкого розвитку цифрових платформ та медіа-середовищ.

Ключові слова: кліпове мислення, когнітивні процеси, медіаконтент, абстрактне мислення, цифрові технології.

In modern society, young people are constantly faced with information overload caused by the rapid development of digital technologies and media. This affects cognitive processes, including the formation of the so-called clip thinking. The phenomenon of clipthinking, characterized by the perception of information through short, fragmentar yforms, is becoming a challenge for the effective integration of young people into the world of knowledge and critical analysis. The research topic is extremely relevant in the context of the rapid development of digital platforms and media environments.

Key words: clip thinking, cognitive processes, media content, abstract thinking, digital technologies.

Проблематика кліпового мислення викликає дедалі більший інтерес серед науковців, які досліджують його вплив на різні аспекти життя суспільства. Багато дослідників підходять до вивчення цього феномену з різних перспектив, що дає змогу розкривати його вплив на когнітивні функції та соціальні взаємодії. Один із перших, хто звернув увагу на зміни в способах сприйняття інформації, був Е.Тоффлер. У він запропонував термін “blipculture” (кліп-культура), описуючи його як сприйняття інформаційних фрагментів, позбавлених глибокого контексту та тривалого аналізу. З іншого боку, Д.Сарторі критикував розвиток аудіовізуальних медіа, підкреслюючи, що їхній вплив ослаблює здатність людини до абстрактного мислення та знижує рівень критичного аналізу інформації. Сарторі акцентував увагу на тому, що такі зміни у сприйнятті можуть мати далекосяжні негативні наслідки для розвитку інтелектуальних і аналітичних навичок людини [1, 2].

В дослідженнях С.Бушуєва, Г.Корчової, Ю.Красильника, М.Руденка та Б.Козиря, вивчається вплив цифрового середовища на формування кліпового мислення студентів. Автори досліджують, як постійний потік

медіаконтенту, веб-квести та інтерактивні методи навчання сприяють фрагментарному сприйняттю інформації та швидкому перемиканню між завданнями. Основну увагу приділено тому, що кліпове мислення характеризується зниженням здатності до глибокого аналізу, але водночас корисне для швидкого прийняття рішень та багатозадачності [3].

Г. Гич у своїй статті розглядає позитивні та негативні сторони кліпового мислення, зокрема його вплив на навчальний процес. Автор наголошує, що молодь, схильна до цього типу мислення, краще адаптується до швидкоплинних завдань, однак має труднощі з глибоким розумінням складних проблем. Стаття підкреслює необхідність удосконалення освітніх методик для врахування цієї особливості мислення[4].

Сучасні дослідники активно досліджують феномен кліпового мислення, зокрема О. Жукова, В. Павлов, А. Лукіячукта О. Яковліва підходять до вивчення цього явища як психологічного феномену. Вони аналізують когнітивні та поведінкові зміни, що виникають під впливом інформаційного перенавантаження та короткотривалих медіаформатів, таких як відеокліпи, меми, заголовки новин. Ці дослідження націлені на розуміння того, як фрагментарне сприйняття інформації впливає на увагу, здатність до системного мислення та емоційну стійкість[5].

Є. Зеленов детально аналізує вплив цифрових технологій на формування когнітивних процесів у молоді. У монографії розглянуто феномен кліпового мислення як адаптацію до інформаційного перевантаження та фрагментарного контенту. Автор звертає увагу на те, що цей тип мислення з одного боку підвищує швидкість обробки інформації, а з іншого — негативно впливає на здатність до тривалого концентрації та критичного мислення [6].

Г. Корчова, М. Скриник та Л. Скриник розширюють дослідження кліпового мислення, акцентуючи увагу на впливі новітніх освітніх технологій, зокрема веб-квестів, на формування цього типу мислення у студентів. Їхні дослідження демонструють, що інтерактивні форми навчання, які поєднують різні види медіа, сприяють розвитку кліпового мислення, оскільки студентам доводиться одночасно працювати з великою кількістю інформації та швидко ухвалювати рішення [7].

М. Літвінова акцентує увагу на діагностиці кліпового мислення, розробляючи інструменти, які дозволяють виявити його основні параметри та вплив на когнітивні процеси студентів. Її дослідження сприяють глибшому розумінню того, як цей тип мислення формується та розвивається в умовах цифрового світу, а також допомагають розробляти рекомендації для адаптації навчальних програм відповідно до нових викликів [8].

Н. Лобач порівнює кліпове мислення з логічним, підкреслюючи, що студенти, які схильні до кліпового мислення, більше зосереджуються на яскравих враженнях і швидкому реагуванні, в той час як логічне мислення

передбачає поступове, послідовне розв'язання проблем із глибоким аналізом деталей [9].

С. Соболева у своїй роботі досліджує роль кліпового мислення в навчальній діяльності студентів, наголошуючи на тому, що цей тип мислення може бути одночасно корисним для багатозадачності, але водночас обмежує здатність до концентрації на одному завданні тривалий час [10].

На основі огляду наукових підходів встановлено, що кліпове мислення формується як захисний механізм проти інформаційного перевантаження. Його розвиток тісно пов'язаний з активним використанням соціальних мереж та цифрових медіа. Кліпове мислення обмежує здатність до системного аналізу, однак водночас сприяє швидкому ухваленню рішень в умовах багатозадачності [9].

Кліпове мислення впливає на когнітивні процеси, викликаючи фрагментарне сприйняття інформації, що призводить до поверхового засвоєння без глибокого аналізу. Люди, особливо молодь, зосереджуються на яскравих елементах, уникаючи контекстного осмислення, що ускладнює розуміння складних питань і інтеграцію інформації. Це також негативно впливає на здатність до тривалої концентрації, оскільки постійне перемикавання між джерелами знижує увагу. У багатозадачних умовах кліпове мислення сприяє швидкому прийняттю рішень, але така швидкість часто веде до імпульсивності та орієнтації на короткострокові цілі без належного аналізу [10].

Об'єктом дослідження є когнітивні процеси юнацького віку, що піддаються впливу медіаконтенту. **Предметом дослідження** виступають психологічні та змістові параметри кліпового мислення, зокрема його вплив на увагу, здатність до глибокого аналізу та прийняття рішень [10].

Основна мета полягає у вивченні особливостей кліпового мислення молоді та розкритті його впливу на когнітивні та психологічні процеси.

У дослідженні реалізовано намір показати, як цей тип мислення змінює підходи до навчання, критичного мислення та соціальної взаємодії [8, 9].

Для досягнення мети дослідження були застосовані різні наукові методи, такі як огляд літератури, систематизація та узагальнення, що забезпечило теоретичну основу. Емпірична частина включала анкетування, спостереження та тестування для аналізу кліпового мислення серед молоді. Для збору даних використовувалися методи тестування когнітивних функцій, діагностика емоційного інтелекту, опитування та методики визначення стилю мислення. Статистичні методи, такі як кореляційний аналіз і описові характеристики, дозволили оцінити та інтерпретувати результати [3, 7, 8].

Результати дослідження вказують на необхідність розробки програм, спрямованих на розвиток критичного мислення серед молоді, з урахуванням їхньої схильності до кліпового мислення. Це особливо важливо для освітніх закладів, де слід впроваджувати інноваційні

методики, що підвищують концентрацію та поглиблюють аналітичні навички. Когнітивні процеси юнацького віку є критично важливими для формування навичок аналізу та синтезу інформації. Вони значно впливають на успішність навчання та соціальну адаптацію, оскільки молоді люди вчаться орієнтуватися у складних ситуаціях і приймати обґрунтовані рішення [3; 5; 7; 8].

Встановлено, що молодь, яка активно використовує цифрові медіа, має знижену здатність до тривалої концентрації, але водночас демонструє високу адаптивність до швидких змін і багатозадачності. Важливо продовжувати дослідження впливу кліпового мислення на навчальні процеси та соціальні взаємодії, а також вивчати можливості розвитку медіаграмотності, критичного мислення та емоційного інтелекту для пом'якшення негативних наслідків. Кліпове мислення має як позитивні, так і негативні аспекти, тому важливо знайти баланс між гнучкістю мислення та здатністю до глибокого аналізу[3, 7, 8].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Тоффлер Е. Третя Хвиля. пер. з англ. А. Євс. – Київ : дім «Всесвіт», 2000. – 480 с. 432—453 с.
2. Сарторі Д. “Homo Videns: Televisione e Post-Pensiero”: Gius. Laterza&FigliSpa, 1997. 182 с.
3. Бушуєв С., Корчова Г., Красильник Ю., Руденко М., Козир Б. Розвиток кліпового мислення здобувачів вищої освіти в інформаційному оточенні: Інформаційні технології і засоби навчання, Том 99, №1. 2024. 76–94 с.
4. Гич Г.М. Кліпове мислення молоді: друг чи ворог навчання?: Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія» 2023. 38-42 с.
5. Жукова О., Павлов В., Лукіянчук А., Яковліва О., (2023). Психолого-педагогічний аналіз кліпового мислення як феномена сучасності: Академічні візії 2023. № 17. 1–7 с.
6. Зеленов Є.А. Цифрове покоління: витоки, особливості, засоби взаємодії (монографія): Київ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2023. 240 с.
7. Корчова Г., Скриник М., Скриник Л. Освітній WEB-квест як нова інтернет-технологія з організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти: Інноваційно-технологічні шляхи розвитку агропромислового комплексу України: зб. матеріалів Всеук. наук.-практ. конф. Ніжин, 2020. 90–93 с.
8. Літвінова М. Работа с клиповым мислением студентов в освітнім просторі України: Збірник наукових праць. Педагогічні науки. 2016. 136-140 с.
9. Лобач Н.В. Мислення та сприйняття: логічне та кліпове мислення майбутніх фахівців: Вісник науки та освіти. №3(9) 2023. 430-440 с.
10. Соболева С.М. Кліпове мислення як соціально-психологічний феномен та його роль у навчально-пізнавальній діяльності студентів: Теорія і практика сучасної психології. 2019. 86–90 с.

Науковий керівник доктор психологічних наук, професор Попович І.С.